

IJTIMOIIY TARMOQLARNING INGLIZ TILINI O'RGANISHGA TA'SIRI

Rashidxonova Farangizxon

*1-bosqich talabasi, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti huzuridagi Angren
xorijiy tillar fakulteti*

Annotatsiya.

Ushbu maqolada ijtimoiy tarmoqlarning ingliz tilini o'rganish jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Bugungi kunda YouTube, Instagram, TikTok, Telegram va WhatsApp kabi platformalar nafaqat muloqot va ko'ngilochar vosita, balki xorijiy tilni o'rganish uchun qo'shimcha ta'lim muhiti sifatida ham foydalanilmoqda. Ijtimoiy tarmoqlar orqali o'quvchilar ingliz tilidagi videolar, audio materiallar, matnlar va interaktiv topshiriqlardan foydalanish, boshqa til o'rganuvchilar bilan muloqot qilish hamda yangi so'zlarni kontekstda o'rganish imkoniyatiga ega. Tadqiqotlar ijtimoiy tarmoqlardan maqsadli va pedagogik jihatdan to'g'ri foydalanish ingliz tilini o'rganish natijalari, motivatsiya va kommunikativ faollikka ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: *ijtimoiy tarmoqlar, ingliz tili, til o'rganish, raqamli ta'lim, YouTube, Instagram, TikTok, motivatsiya, kommunikativ kompetensiya.*

Kirish

Hozirgi raqamli davrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'lim jarayoniga kirib kelishi xorijiy tillarni o'rganish usullarini ham o'zgartirmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlar o'quvchilarga ingliz tilini darsdan tashqari vaqtda ham muntazam mashq qilish imkoniyatini bermoqda.

An'anaviy ta'limda o'quvchi ko'pincha darslik, lug'at va o'qituvchi tomonidan berilgan materiallardan foydalanadi. Ijtimoiy tarmoqlarda esa ingliz tilidagi tabiiy nutq, turli mavzulardagi videolar, podkastlar, izohlar va suhbatlar mavjud. Shu sababli o'quvchi tilni real kommunikativ muhitga yaqin sharoitda o'rganishi mumkin.

2026-yilda e'lon qilingan tizimli sharhda 2010–2026-yillar oralig'idagi 39 ta tadqiqot tahlil qilinib, ijtimoiy tarmoqlardan ingliz tilini o'rganishda foydalanishning ijobiy natijalari qayd etilgan [1]. Tadqiqotlarda ayniqsa yozish va gapirish ko'nikmalariga katta e'tibor berilgan.

Ijtimoiy tarmoqlarning ingliz tilini o'rganishdagi imkoniyatlari

Birinchidan, ijtimoiy tarmoqlar lug'at boyligini oshirishga yordam beradi. O'quvchilar ingliz tilidagi yangi so'zlarni videolar, postlar, izohlar va suhbatlar orqali ko'rishlari

mumkin. Soʻzlarning turli vaziyatlarda qoʻllanishini kuzatish ularni eslab qolishni osonlashtiradi.

Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlar tinglab tushunish koʻnikmasini rivojlantiradi. YouTube, Instagram va TikTok kabi platformalarda ingliz tilida soʻzlashuvchi insonlarning tabiiy nutqini eshitish mumkin. Bu oʻquvchiga talaffuz, intonatsiya va kundalik iboralarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Uchinchidan, ijtimoiy tarmoqlar gapirish va yozish koʻnikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Ingliz tilidagi guruhlarda muloqot qilish, izoh yozish yoki boshqa foydalanuvchilar bilan suhbatlashish oʻquvchining kommunikativ faolligini oshirishi mumkin. Tadqiqotlar ijtimoiy tarmoqlarning real muloqot, hamkorlik va til koʻnikmalarini rivojlantirishga xizmat qilishi mumkinligini koʻrsatadi [4].

Toʻrtinchidan, ijtimoiy tarmoqlar oʻquv motivatsiyasini oshirishi mumkin. Qiziqarli videolar, qisqa darslar va interaktiv materiallar oʻquvchini ingliz tilini mustaqil oʻrganishga undaydi. 2018–2022-yillardagi tadqiqotlarni qamrab olgan tizimli sharhda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish til koʻnikmalari, ijtimoiy muloqot, motivatsiya va taʼlimning moslashuvchanligi bilan bogʻliq ijobiy natijalar qayd etilgan [3].

Ijtimoiy tarmoqlarning salbiy jihatlari

Ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning ayrim muammolari ham mavjud. Eng asosiy muammolardan biri — chalgʻituvchi kontent. Oʻquvchi taʼlimiy videoni koʻrish oʻrniga koʻngilochar materiallarga koʻproq vaqt sarflashi mumkin.

Yana bir muammo — internetdagi barcha maʼlumotlarning ham ishonchli emasligidir. Ingliz tilini oʻrganuvchi notoʻgʻri grammatik yoki talaffuz maʼlumotlariga duch kelishi mumkin. Shuning uchun oʻquv materiallarini tanlashda ishonchli manbalardan foydalanish muhim.

Bundan tashqari, ayrim oʻquvchilarda internet yoki zamonaviy qurilmalardan foydalanish imkoniyati cheklangan boʻlishi mumkin. Maxfiylik masalalari va ijtimoiy tarmoqlardan haddan tashqari foydalanish ham muhim muammolar qatoriga kiradi.

Ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish

Ijtimoiy tarmoqlardan ingliz tilini oʻrganishda samarali foydalanish uchun aniq maqsad belgilash kerak. Masalan, oʻquvchi har kuni 20–30 daqiqa ingliz tilidagi taʼlimiy videolarni koʻrishi, yangi soʻzlarni yozib borishi va oʻrgangan soʻzlari bilan gaplar tuzishi mumkin.

O'qituvchilar ham ijtimoiy tarmoqlardan ta'lim jarayonida foydalanishlari mumkin. Masalan, Telegram guruhlarida ingliz tilidagi topshiriqlar berish, YouTube videolari asosida savollar tuzish yoki Instagram va TikTokdagi inglizcha materiallardan muhokama uchun foydalanish mumkin.

2026-yilgi meta-tahlilda kollej talabalari ishtirokidagi 40 ta tadqiqot natijalari umumlashtirilib, ijtimoiy tarmoqlar til o'rganish muhitiga integratsiya qilinganda o'quv natijalari yaxshilangani qayd etilgan [2]. Shu bilan birga, tadqiqotlar natijalari o'rtasida sezilarli farqlar mavjudligi ham ko'rsatilgan, ya'ni ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri barcha sharoitlarda bir xil emas.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy tarmoqlar ingliz tilini o'rganish uchun muhim qo'shimcha ta'lim vositasi bo'lishi mumkin. Ular o'quvchilarga yangi so'zlarni o'rganish, tinglab tushunish, yozish, gapirish va real muloqotda qatnashish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar ta'limni yanada interaktiv va moslashuvchan qilishga yordam berishi mumkin.

Biroq ijtimoiy tarmoqlarning o'zi avtomatik ravishda til o'rganish natijasini kafolatlamaydi. Samarali natija olish uchun o'quvchi ishonchli materiallarni tanlashi, vaqtini to'g'ri taqsimlashi va platformalardan aniq ta'limiy maqsad asosida foydalanishi kerak. Shu sababli ijtimoiy tarmoqlarni an'anaviy ta'lim bilan uyg'unlashtirish ingliz tilini o'rganish jarayonini qo'llab-quvvatlovchi yondashuv sifatida qaralishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nguyen, T. N. M., Rappa, N. A., & O'Mahony, L. A systematic review of social networking sites for learning English as a second or an additional language. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 2026.
2. The effect of social media use on language learning: A meta-analysis. *System*, 2026, Vol. 137.
3. Sustaining Formal and Informal English Language Learning through Social Networking Sites: A Systematic Review (2018–2022). *Sustainability*, 2022.
4. Citrawati, N. K. va boshqalar. Telegram as Social Networking Service (SNS) For Enhancing Students' English: A Systematic Review. *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 2021.
5. The Effectiveness of Social Media in Learning English: A Systematic Review. *Vivid: Journal of Language and Literature*, 2024.